

Géén 'normale' verkiezingen op 7 maart a.s.

NewVote toch weer niet goedgekeurd

Kort voor Kerstmis liet minister Atzo Nicolaï in een brief aan de Tweede Kamer weten dat zijn VVD-partijgenoot Frits Korthals Altes een onafhankelijke commissie zal voorzitten die het verkiezingsproces in beeld moet gaan brengen. De commissie, die ondertussen is geïnstalleerd (ook de bekende professor Bart Jacobs mag meedoen), moet uiterlijk 1 september 2007 voorstellen doen 'voor verbetering of verandering die voldoen aan de vereisten van geheime, vrije betrouwbare, voor ieder gelijkmatig toegankelijke, praktische uitvoerbare en transparante verkiezingen'. Laat ik nu altijd gedacht hebben dat we dit in Nederland al jaren heel goed geregeld hebben. Maar goed, sinds afgelopen zomer vertrouwt een actiegroep de stemcomputers niet meer en in hun kielzog hebben de media en de politiek dat vertrouwen ook zo ongeveer opgezegd. Alles is nu anders. Een andere VVD-er, Loek Hermans, gaat ook nog het verleden onderzoeken. Dat moet een 'compact' onderzoek worden waarover voor 2 april 2007 al gerapporteerd moet worden. Even kon vervolgens de gedachte postvatten dat deze twee commissies volgens goed poldergebruik de ontstane onrust zouden gaan bezweren.

ALFRED ZEBREGS

Direct in het nieuwe jaar kwamen er ook nog eens berichten naar buiten dat in de laatste week van 2006 duidelijk was geworden dat Sdu er kennelijk in was geslaagd om in een aangepaste NewVote-machine de straling terug te brengen tot minder dan 5 meter en dan was die straling ook nog slechts met heel geavanceerde middelen af te luisteren. Dat was goed nieuws voor Sdu, voor de gedwongen 'potloodgemeenten' en voor de gemeenten die (overigens vaak tot tevredenheid) op 22 november noodgedwongen met machines van Nedap hadden moeten werken.

Toen ging het alsnog mis. Op 5 januari jl. liet de actiegroep via de Amsterdamse zender AT5 weten dat men ook twijfelde aan de veiligheid van het GPRS-modem waarmee de uitslag van de NewVote wordt doorgeseind. Rop Gonggrijp zou, toen ook bekend werd dat Amsterdam wellicht toch weer NewVote zou gaan gebruiken, alles in het werk gaan stellen om het gebruik van de NewVote ook op 1 maart a.s. te laten verbieden.

Toen ging het snel. Waarschijnlijk op initiatief van het Groen-Links-kamerlid Wijnand Duyvendak (hij mocht optreden in het RTL-nieuws) stelde de *vaste commissie voor BZK* van de Tweede Kamer vragen aan de minister over de aanpassingen die Sdu had gedaan (zie ook pagina 5, hiernaast). Ook dreigde de actiegroep weer met een kortgeding wanneer de NewVote toch toegelaten zou worden.

Amsterdam wilde niet op verdere 'reguliere keuringen' wachten en koos weer voor het rode potlood (er lag ook een ultimatum van Cohen aan Nicolaï dat hij vóór 1 januari 2007 wilde weten waar Amsterdam aan toe was). Op 17 januari 2007 schreef de minister in een brief aan de Tweede Kamer dat hij had besloten de schorsing van de NewVote-machines te handhaven. Het verband met de dreiging van een kort geding in februari werd door velen gelegd, toen de actiegroep al snel liet weten dat het geding nu van de baan was. Uiteraard werd dat direct op de site *nu.nl* door een woordvoerder van het ministerie ontkend: 'het geding heeft geen rol gespeeld'.

Hoe het ook zij, 23 gemeenten zullen op 7 maart weer met het rode potlood, papier en klikbak moeten stemmen. Tien gemeenten doen het weer met Nedap-machines. De beveiliging van alle Nedap-machines zal overigens weer op hetzelfde peil worden gebracht als op 22 november jl. Zo zal BZK de gemeenten medio februari nader informeren over de wijze waarop de verzegeling moet worden gecontroleerd.

WAT VINDEN DE BETROKKEN GEMEENTEN?

Over het algemeen reageren enkele betrokken hoofden Burgerzaken berustend en laconiek. Rob Hoogveld uit IJsselstein (rood potlood) rept over 'een compleet circus, waar niemand verder baat bij heeft'. Hij plaatst vraagtekens bij 'de bedrijfsvoering van BZK en Sdu: eerst goedkeuren, dan weer afkeuren. Wie is er nog geloofwaardig?' Hij gaat alles zelf maar weer oppakken met zijn verkiezingscoördinator en gaat zelf Nedap bellen of er nog iets te regelen valt...'

Bram Capelle uit Gorinchem maakt met de Nedap-machines maar weer 'van de nood een deugd'. Hij vindt alle opwinding 'de sop in de kool niet waard'. Het valt hem op dat het van de kant van BZK weer 'erg lang oorverdovend stil' is gebleven en hij vindt ook dat 'de VNG op dit punt meer voor de gemeenten moet opkomen'.

Bokke Haanstra uit Franekeradeel is 'zwaar teleurgesteld'. Toen hij begin januari in een regionale krant iets las 'over een spoeddebat in de Kamer', was hij 'er al niet meer zo gerust op'. Volgens hem 'betekent dit allemaal niets voor de samenwerking met Sdu, hen valt niets te verwijten'. En verder, 'we gaan er weer voor'. (az)

Interessante artikelen in de AG

In de Automatisering Gids (overigens een uitgave van Sdu! Leve de onafhankelijke pers!) van 12 januari 2007 is een opinie-artikel geplaatst van een lid van de actiegroep, Maurice Wessling, onder de kop 'Nicolaï houdt kiezers voor de gek'. Kern van zijn betoog is dat de wettelijke eisen waaraan stemcomputers in Nederland moeten voldoen niet meer van deze tijd zijn. 'De overheid kan natuurlijk niet in de *surf op safe* campagne het publiek wijzen op het belang van computerveiligheid en tegelijkertijd de computers voor de verkiezingen uitsluitend testen op hun schokbestendigheid en temperatuurtolerantie'. Het moet gezegd: een helder punt!

Een week later een wat curieuzer bericht in de AG van 19/1. Onder de kop 'Kosmos misleidt stemcomputer' beschrijft redacteur Richard Keijzer dat in het Belgische Schaerbeek in september 2003 een 'omgevallen bit' leidde tot 4096 voorkeurstemmen (meer stemmen dan deelnemers aan de stemming). Na onderzoek bleef de enige mogelijke conclusie 'dat een kosmisch deeltje de geheugenchip van de stemcomputer had getroffen'. Aardig is nog dat in het artikel vermeld wordt dat het verwoestende effect van een binnendringend deeltje toeneemt naarmate de details op de chips kleiner zijn. Daarom gebruikt de Nasa uitsluitend oude beproefde technologie. Zo heeft die 'duidelijk overjarige technologie' in de stemmachines toch nog een voordeel... behalve in België dan... soms. (az)

‘Grote externe druk’ doet NewVote van Sdu klaarblijkelijk weer de das om...

Terwijl het er begin januari nog op leek dat de verkiezingen van 7 maart a.s. weer gewoon met behulp van (weliswaar extra beveiligde) Nedap-machines en aangepaste (en van straling ontdane) NewVotes ondersteund zouden kunnen worden, gooiden twee brieven alsnog roet in het eten.

Eerst was er op 10 januari jl. de brief van de *vaste commissie voor BZK* aan minister Nicolai (die brief stond trouwens eerder op de site van de actiegroep dan elders) en de brief van de minister d.d. 17 januari aan de Tweede Kamer en in afschrift aan de ‘NewVote-gemeenten’ (ook die pikte ik sneller op van de site van de actiegroep dan van de site van BZK; de actiegroep is steeds uitzonderlijk goed geïnformeerd, hulde!).

In de brief van de Tweede Kamer worden vier vragen gesteld, onder andere over de kleurstelling van het beeld van de NewVote (‘kunnen kleurenblinden zelfstandig gebruik maken van de aangepaste computers?’) en over de verkoop door de Staat van Sdu. In de brief aan de Tweede Kamer maakt minister Nicolai bekend dat de schorsing van de NewVotes gehandhaafd blijft.

Aan Sam van Oostrom, lid van de Raad van Bestuur van Sdu nv, de vraag of de staat de aandelen Sdu al heeft verkocht aan ABN AMRO en Allianz, zoals in de brief van de *vaste commissie voor BZK* d.d. 10 januari 2007 aan minister Nicolai wordt gesuggereerd. Volgens Van Oostrom is dit gewoonweg onjuist. ‘Sdu is nog niet verkocht’. Verder is het niet aan hem om daar nu nadere mededelingen over te doen.

‘ALLEEN DE AIVD WEET ER HET FIJNE VAN’

Zowel Van Oostrom als Huib Cuperus, directeur van Sdu Uitgeverij bv. en verantwoordelijk voor de NewVotes, kunnen zich absoluut niet vinden in het beeld dat de brief van de minister oproept als zou SDU wat onzorgvuldig zijn omgegaan met het aanbieden van NewVotes die door de AIVD en TNO getest of gekeurd zouden moeten worden. Zo lijkt het er in de brief op dat TNO uiteindelijk op 12 januari jl. een andere versie heeft getest dan die welke de AIVD eerder had bekeken.

Van Oostrom en Cuperus vinden de weergave van de feiten in de brief wat ‘kort door de bocht’. Sdu heeft in december al vijf opties gepresenteerd om de machines te verbeteren, althans het stralingsprobleem op te lossen. ‘Daar is evenwel geen wet- en regelgeving over. Er zijn geen normen, behalve dan die vijf meter. Het fijne ervan weet alleen de AIVD, maar die instantie is niet toegankelijk voor vragen’. Uiteindelijk heeft Sdu ‘in overleg met BZK en ook met vertegenwoordigers van de gemeenten gekozen voor een optie waarbij de leesbaarheid van de schermen optimaal zou zijn’.

Van Oostrom: ‘We hebben eigenlijk steeds impliciet afspraken gemaakt met BZK, maar we hadden en hebben de idee dat door de politieke omstandigheden de spelregels steeds worden aangepast. Het gehanteerde normenstelsel is niet helder en de testen zijn geheim. Maar onze machines zijn net zo veilig als die van de concurrent. We zijn door de beslissing van de minister zeer teleurgesteld, maar we kunnen nog steeds voor 1 februari a.s. machines leveren die voldoen aan de stralingsnormen, wat die dan ook mogen zijn. En we kunnen voldoen aan de eisen van leesbaarheid van het beeldscherm. De brief van de minister stelt ons nu niet in staat de prestatie te leveren die we kunnen leveren’.

Want Sdu had al eerder een NewVote ‘na goed overleg met BZK’ aan de AIVD ter keuring voorgelegd. Deze machine bleek door Sdu zodanig te zijn aangepast dat ‘het ministerie nog op 27 december jl. heeft laten weten dat het nog slechts een stralingsgedrag vertoont dat binnen het aanvaardbare risico voor het stemgeheim ligt.

BZK heeft toen ook aangegeven dat deze machine het normale keuringproces bij Brightsight (TNO) moest doorlopen en dat Sdu moest aantonen dat er op 1 februari a.s. een hele serie NewVotes klaar voor gebruik zou kunnen zijn’. Verder liet BZK, volgens Cuperus, ‘Sdu vrij om de visuele aspecten van het beeldscherm te verbeteren’.

‘AANLOOPPROBLEEMPJE’

Cuperus geeft aan dat een en ander in feite ook ‘de normale gang van zaken is. TNO moet een normale keuring doen, dat wil zeggen op basis van de bestaande wet- en regelgeving op dit terrein. TNO keurt dus niet op straling. We hebben al deze trajecten opgestart en we waren uiteindelijk klaar voor een ultieme test door de AIVD. Helaas, is daar toen qua hardware iets fout gegaan’.

Van Oostrom: ‘dat kun je wijten aan de druk van de testsnelheid’. Cuperus: ‘een aanloopprobleempje waardoor toch door de AIVD te veel straling werd gemeten. Dat is vervolgens opgelost. Maar midden in het proces om daar een oplossing voor te vinden heeft het ministerie al eigen conclusies getrokken en de schorsing van de NewVote gehandhaafd. Maar wij hebben ondertussen alles weer doorgemeten en de machine is nu OK bevonden. We hebben al honderden machines aangepast en wat ons betreft kunnen de NewVotes op 7 maart a.s. worden gebruikt’.

Van Oostrom betreurt de timing van de brief van de minister en vindt het ‘opvallend’ dat door deze brief het kortgeding dat door de actiegroep was aangekondigd, is ingetrokken. Toeval? ‘Ja, maar dan treft het toeval ons wel voor de tweede keer’.

‘SDU HEEFT ZICH STEEDS AAN AFSPRAKEN GEHOUDEN’

Huib Cuperus begrijpt de teleurstelling en de frustratie bij de gemeenten die klant zijn. Toch hoopt hij op begrip. Hij gaat het de gemeente in een brief of e-mail goed uitleggen onder het motto ‘de waarheid duurt het langst’. Cuperus stelt expliciet dat Sdu zich steeds aan de met BZK gemaakte afspraken over testen, keuren en termijnen heeft gehouden, maar de relatie met BZK heeft ‘een verrassende wending genomen door die brief van de minister van 17 januari jl.’

Van Oostrom, met gevoel voor understatement, ‘samenwerken met de Staat lukt ons blijkbaar op dit terrein niet, terwijl juist op andere terreinen, bijvoorbeeld bij het nieuwe paspoort en ook rond informatievoorziening, het voortreffelijk gaat. Mogelijk is de grote externe druk hier debet aan’.

Zowel Cuperus als Van Oostrom wijzen op de juridische gevolgen en geven aan ook juridisch alle wegen die open liggen te gaan bewandelen. Van Oostrom wil nog wel kwijt dat Sdu het juridisch traject voor de verkiezingen van 22 november jl. ‘vanuit een maatschappelijk belang heeft laten lopen’. Ook nu moet Sdu ‘zorgvuldig de nodige stappen zetten; het is allemaal erg delicaat’. Hij hoopt ook daarom op begrip van de kant van de gemeenten die op 22 januari door Sdu per e-mail geïnformeerd zijn.

Cuperus hecht er aan nogmaals te benadrukken dat door dit alles ‘indrukken zouden kunnen ontstaan die afbreuk doen aan de kwaliteit van ons democratisch stemproces. We moeten oppassen dat het hele proces niet verder in diskrediet wordt gebracht. En dat geldt ook voor de thans bestaande zorgvuldige rolverdeling tussen Kiesraad, gemeenten en leveranciers’. In die zin had hij eigenlijk ook wel van de kant van de gemeenten krachtiger stellingnamen tegen de aantijgingen van de actiegroep verwacht. Zelf kan hij best begrip opbrengen voor ‘de kern van de vragen die de actiegroep stelt; niet voor de manier waarop dat gebeurt. Hij hoopt bovendien dat de minister op de vragen van de Tweede Kamer zorgvuldig antwoordt’. (alfred zebregs)